

צ'כוסלובקיה: ילדי האביב

צבא צ'כא במערכה
השרים שונאים זה את זה

בינתיים נהרגו כימעט אלפיים בני-אדם בבירת צ'כא, ועוד כ-120 אלף אחרים ברחו והפכו פליטים בקאמרון השכנה. קאמרון אינה מסוגלת לקלוט כמות כזו של פליטים.

כך נוצר כיס-מצוקה בינלאומי חדש. הפליטים, כרגיל, אינם מודעים לתכתי המנהיגים, אינם מבינים בדיוק מדוע פרצה שוב מלחמה בארצם. ללא ידיעתם, הם ממשיכים להעסיק את אמצעי-התיקשות בעולם. בעוד חודשים אחדים יהפכו לסטאטיסטיקה, ובעוד שנה ייצאו כליל מהאופנה.

עד אז תיווצר, קרוב לוודאי, בעיית-פליטים חדשה.

ארצות-הברית:

גם שם לפיד?

העיתונות האמריקאית נוהגת, ולעתים קרובות בצדק, ללעוג לאמצעי-התיקשות הסובייטיים. בכל המיכללות האמריקאיות מוקיעים את פראבדה המוסקבאי כמופת עליון להפצת מידע מודרך, תעמולה בלתי-מתחכמת והכפפת כל המדורים — אפילו מדור הספורט — לקומננדו פוליטי.

חידוש המלחמה הקרה שינה משהו גם בנושא זה. בשבוע שעבר — כך מספר העיתונאי כריס טופר היציג — פתח האזרח הנייורקי פרד גראב את מקלט-הטלוויזיה שלו, כדי לראות תוכנית דוקומנטרית על מלחמת הצבא האדום בפולש הנאצי. לתדהמתו הוחלפה התוכנית ללא כל הודעה מוקדמת. במקומה הוצעה לצופים התוכנית החופש לבחור, שנכתבה על-ידי הפרויקטור מילטון פרידמן.

גראב הממומר מיהר לטלפן לתחנת-הטלוויזיה. התשובה שקיבל לא היתה מביישת שום אמצעי-תיקשות בבית-המועצות, אפילו בימי סטאלין. מנהל-התחנה אמר לגראב הנדהם שיתכן מאד שתפרוץ בקרוב מלחמה בין ארצות-הברית לבריית-המועצות. בתקופה כזו, טען הפקיד האמריקאי, אין כל מקום לתוכנית המציגה את הצבא האדום באור חיובי, אפילו אם מדובר במלחמה נגד הנאצים.

הוריהם. בדרך-כלל מדובר בנערים אינטליגנטיים במיוחד, שאינם זוכים במקום באוניברסיטה או בעבודה התואמת את כישוריהם.

האידיאל של „לכל אחד כפי צרכיו, מכל אחד לפי יכולתו“ עוות ללא-הכר על-ידי הביורוקרטיה של הוסטאק. מהחזון ההומניסטי של דובצ'ק נותרו רק פקידים קטנוניים, הנוקמים בנערים צעירים, חפים מכל פשע. רוצחיו של איינדה מרעיבים ילדים, מדיחי דובצ'ק מונעים מהם את הזכות ללמוד. עולם קטן באמת.

צ'אד: מי

סוכן של מי?

הצרפתים הצליחו לשמור על השפעתם ברוב המושבות לשעבר שלהם באפריקה. בניגוד לבריטים, שגילו התבדלות והתנכרות גיועית ל„ילידים“, עשו הצרפתים כמיטב יכולתם לטפח עילית תרבותית במושבות. החדרה הרבתית שלהם היתה מעמיקה. אינטלקטואלים אפריקאים רבים למדו בפאריס, ומנהיגים אפריקאים עשו להם שם כפילוסופים, כמשוררים וכסופרים בשפה הצרפתית.

שוחר לנשיא. גם עתה עושה נשיא צרפת, ואלרי ז'סקאר-ד'סטאן, כמיטב יכולתו כדי לשמור על ההשפעה הצרפתית באפריקה השחורה. ד'סטאן מזרים כסף ממשלתי לאפריקה, וכסף אפריקאי לכיסו שלו, מלעיוזם עליו הפיות הרעים בפאריס.

ואכן, הצבא הצרפתי ממשיך לעשות סדר במושבות לשעבר, ודואג היטב לאינטרסים של חברות צרפתיות, המנצלות את אוצרות-הטבע וכוח-האדם הזול, כאילו לא שוחררה אפריקה מעולם.

צרפת ממלאת תפקיד מפקד ואנוכי ביותר בזירה הבינלאומית. מאז ומתמיד התעקשו נשיאי צרפת על המשך הניסויים הגרעיניים, בניגוד לכל האמנות וההסכמים הבינלאומיים. צרפת טיפחה קשרים בעולם הרלישי, אבל לא הניחה את סחרה הפורה עם דרום-אפריקה. עסקותיה הבלתי-אחראיות עם דיקטטורים למיני

תומכים נלהבים רבים של אידיאולוגיה סוציאליסטית מהפכנית מצאו את עצמם ב-1968 נבוכים ושבורר-לב. הפלישה הסובייטית לצ'כוסלובקיה הרסה את נסיונו החשוב והמעניין של אלכסנדר דובצ'ק ליצור גרסה הומניסטית לקומוניזם.

הדחתו של דובצ'ק ב-1968 וחסולו הפיסי של נשיא צ'כא, סלבאדור איינדה, בידי סוכנים אמריקאיים ופאשיסטיים מקומיים ב-1973, מהווים עד היום שתי דוגמות קלאסיות להתנכלות של מעצמות-העל למדינות קטנות. המנסות לשלב צדק-חברתי, פריחה תרבותית ומישטר דמוקרטי.

עתה מסתבר שהמישטר הנוכחי בצ'כוסלובקיה, שקם על הריסות האביב של דובצ'ק, אינו מסתפק בדיכויים הפיסי והפסיכולוגי של מורדי 1968. בניגוד לצו התנ"כי הקדום, פוקד המישטר „עוון“ אבות על בנים. שליטי פראג מתנכלים באורה שיטתי לבניהם של אינטלקטואלים צ'כיים, שהיו פעילים מבחינה תרבותית או פוליטית בתקופת דובצ'ק.

לוקאס טומין בן ה-17 הוא בנו הבכור של הפילוסוף הצ'כי יוליוס טומין. האב הוא מחורר-עבודה מאז פיטוריו ב-1968, ומתפרנס ממסמיר פרטי שהוא מקיים בביתו על פילוסופיה יוונית עתיקה, בעיקר המטאפיזיקה של אריסטו.

המישטר הפוליטי לא חדלה מלהטריד את טומין. בשבוע שעבר פרצו לביתו שישה שוטרים, גררו אותו לחקירה שהיתה מלווה מכות ובעיטות. המורה לפילוסופיה הושלך לבסוף על ערימת-פחם בחצר המישטר. קם, חזר

דובצ'ק (עם מנקה-ארובות) ב-1968
עוון אבות על בנים

לביתו והמשיך ללמד. הסטודנטים של טומין מסכנים את חירותם. המישטר נהגת לפרוץ לביתו ולרשום את שמותיהם. לפי סעיף 98 בחוקה הצ'כוסלובקית הם עלולים להישפט לשלוש שנות מאסר בעוון התרבות.

הבן, לוקאס טומין, לא הצליח להתקבל לאוניברסיטה. השילטונות דוחים את בקשות בני-הדמוקרטיים באורח גלוי, ללא תירוצים כלשהם. פקיד במשרד-החינוך הצ'כי ניסח זאת באורח שאינם משתמע לשתי פנים, בשיחה עם כתבת בריטית: „אנו בוחרים במועמדים לחינוך גבוה בהתאם לקריטריונים פוליטיים מפורשים. השפעת ההורים בעיצוב הפוליטי של בניהם היא מכרעת, ומביאה את הבנים להסתייגות מדרכה של המפלגה הקומוניסטית הצ'כוסלובקית מאז 1968!“

יסורי לוקאס הצעיר. אחרי שבינזו כשבעה חודשי שים במאמצים נואשים למצוא לעצמו מיסגרת אקדמית, פנה לוקאס הצעיר לשוק-העבודה. הוא זכה במישרה כפקיד-דואר במוסד מחקרי פשוט להדביק בולים על מעטפות במשך שמונה שעות ליום.

לוקאס עבד רק יום אחד. בתום יום-העבודה הופנה למנהל אנף-כוח-האדם, כדי למלא שאלון. לוקאס סירב לענות על השאלה: „מ העשה אביך ב-1968?“

הייתי רק בן חמש בתקופת דובצ'ק“ טען הנער באוזני המנהל, „מדוע עלי לענות על שאלות הקשורות להורי?“ המנהל נתן ללוקאס שלושה ימים כדי לענות על השאלה. לוקאס החזיר את השאלונים, בצירוף הערה קצרה: „אני עדיין סבור שהשאלה על הורי היא בלתי רלבנטית.“

מנהל-המנגנון היה אדיב, אך החלטי. הוא הסביר ללוקאס שאסור לו להיות עקשן, ושעליו לכבד את החוקים של חיי היום-יום.

ביטוי מקסים זה, „חוקי היום-יום“, איננו מופשט. חס ושלום. הוא מדרוך את האוכלוסיה הצ'כוסלובקית, שתומרה על-ידי הנשיא, גוסטאב הוסאק, שהוא בעצמו קורבן-לשעבר של הטרור הסטאליניסטי. לקונסנזוס חד-משמעי: יש לציית לשלטון, או שהילדים יסבלו. ואכן, אלפי נערים ונערות בצ'כוסלובקיה נרדפים בגלל

